

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

III. ÚS 185/2014-17

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 18. marca 2014 predbežne prerokoval sťažnosť maloletej E. V., zastúpenej zákonnou zástupkyňou E. V., právne zastúpenej advokátkou JUDr. Ivetou Rajtákovou, Advokátska kancelária, Štúrova 20, Košice, ktorou namieta porušenie svojich základných práv podľa čl. 46 ods. 1, čl. 19 ods. 2 a čl. 41 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, práv podľa čl. 6 ods. 1 a čl. 8 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd a podľa čl. 3 ods. 2 a čl. 16 ods. 1 Dohovoru o právach dieťaťa uznesením Krajského súdu v Bratislave sp. zn. 5 Co/175/2013 z 10. apríla 2013, a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť maloletej E. V. o d m i e t a .

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 24. júna 2013 doručená sťažnosť maloletej E. V. (ďalej len „sťažovateľka“), zastúpenej zákonnou zástupkyňou E. V., právne zastúpenej advokátkou JUDr. Ivetou Rajtákovou, Advokátska kancelária, Štúrova 20, Košice, ktorou namieta porušenie svojich základných práv podľa čl. 46 ods. 1, čl. 19 ods. 2 a čl. 41 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práv podľa čl. 6 ods. 1 a čl. 8 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných

slobôd (ďalej len „dohovor“) a podľa čl. 3 ods. 2 a čl. 16 ods. 1 Dohovoru o právach dieťaťa uznesením Krajského súdu v Bratislave (ďalej len „krajský súd“) sp. zn. 5 Co/175/2013 z 10. apríla 2013.

Z obsahu sťažnosti a jej príloh vyplýva, že sťažovateľka sa návrhom z 31. decembra 2012 domáhala na Okresnom súde Bratislava II (ďalej len „okresný súd“) vydania predbežného opatrenia, ktorým by okresný súd uložil spoločnosti R., a. s. (ďalej len „odporca“), povinnosť zdržať sa uverejňovania akýchkoľvek informácií týkajúcich sa jej súkromia, a to jednak v denníku, ako aj na internetovej stránke, až do skončenia konania vo veci samej. Okresný súd uznesením z 28. januára 2013 sp. zn. 50 C/3/2013 jej návrhu vyhovel a súčasne uložil sťažovateľke povinnosť v lehote 30 dní od doručenia tohto uznesenia podať vo veci návrh na začatie konania o ochranu osobnosti. Na základe takto sťažovateľkou podaného návrhu je na okresnom súde vykonávané konanie vedené pod sp. zn. 19 C/58/2013, ktoré ku dňu podania sťažnosti ústavnému súdu nebolo meritórne ukončené.

Na základe odvolania odporcu však bolo rozhodnutie okresného súdu o nariadení predbežného opatrenia z 28. januára 2013 uznesením krajského súdu z 10. apríla 2013 sp. zn. 5 Co/175/2013 ako súdu odvolacieho zmenené tak, že návrh na nariadenie predbežného opatrenia bol zamietnutý.

Vo vzťahu k označenému uzneseniu krajského súdu sťažovateľka okrem iného uvádza: *„V súdnej veci ako už bolo vyššie naznačené, odvolací súd zdôraznil legitímnosť záujmu verejnosti o dopravnú nehodu matky sťažovateľky. Už len samotná skutočnosť, že odvolací súd spája nerozlučne dopravnú nehodu matky sťažovateľky a informácie, ktoré vyššie zmienené periodiká zverejňovali o súkromí navrhovateľky, neumožňuje prijať záver, že by napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu sa zaoberalo porovnaním záujmov na ochrane práv sťažovateľky a ochrane práv odporcu v predmetnom konaní. Ako už bolo uvedené, z odôvodnenia rozhodnutia odvolacieho súdu nemožno ani len identifikovať, že by do úvahy právo sťažovateľky na súkromie a na ochranu pred svojvoľným zasahovaním doň, bral do úvahy. Je možné skonštatovať, že jediným identifikovateľným právom a záujmom,*

o ktorom odvolací súd uvažoval, bolo právo na informácie verejnosti o činnosti súdov ako orgánov verejnej moci, rovnako ako informácie o výsledkoch ich rozhodnutí.

Súd však z dôvodov, ktoré neuviedol a nemožno ich ani identifikovať z odôvodnenia jeho rozhodnutia, nebral do úvahy osobitosti postavenia maloletej sťažovateľky. Ako už bolo uvedené sťažovateľka je päť ročné dieťa a ako taká má právo na to, aby jej záujem bol prvoradým hľadiskom pri akejkol'vek činnosti, ktorá sa jej týka, vrátane tej, ktorá je uskutočňovaná súdmi (čl. 3 ods. 1 Dohovoru o právach dieťaťa). Je povinnosťou štátu zabezpečiť sťažovateľke takú ochranu a starostlivosť, aká je nevyhnutná pre jej blaho. S týmito právami sťažovateľky korešpondujú aj obmedzenia práv a slobôd iných osôb zakotvených v Ústave Slovenskej republiky a v Dohovore o ochrane ľudských práv a základných slobôd. Tak čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane práv dieťaťa umožňuje vylúčiť verejnosť aj po dobu celého konania v záujme ochrany maloletých alebo ochrany súkromného života účastníkov.“

Sťažovateľka tiež dodatočne prezentuje túto argumentáciu: „Navyše napadnuté uznesenie odvolacieho súdu je porušením práva sťažovateľky na spravodlivé súdne konanie aj z dôvodu, že je vydané v rozpore s ustanovením § 3 ods. 9 vety tretej zákona č. 757/2004 Z.z., podľa ktorého v každom rozhodnutí senátu musí byť uvedený výsledok hlasovania a to uvedením pomeru hlasov.

Z ustanovenia § 11 ods. 3 zákona č. 757/2004 Z.z. vyplýva, že súdy rozhodujú v senátoch ak zákon neustanoví, že vo veci rozhoduje jediný sudca alebo predseda senátu.

Podľa ustanovenia § 36 ods. 3 O.s.p. v konaní pred krajským súdom, ako súdom prvého stupňa, koná a rozhoduje samosudca alebo poverený zamestnanec súdu, v odvolacom konaní koná a rozhoduje senát. Ustanovenie § 3 ods. 9 zákona č. 757/2004 Z.z. je tým ustanovením, ktoré v súdnom konaní zakotvuje právo zakotvené v čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky. Umožňuje účastníkovi konania, ktorý nemá právo byť prítomný na porade senátu alebo v ktorého veci sa nerozhodlo na pojednávaní, byť informovaný o tom, či sa s rozhodnutím senátu stotožnili všetci jeho členovia alebo či sa v senáte súdu, ktorý vo veci rozhodoval, vyskytol aj opačný názor ako ten, ktorý našiel vyjadrenie vo výroku napadnutého rozhodnutia. Vyjadruje zásadu verejnosti súdneho konania a to v tom zmysle, že dáva účastníkovi konania informáciu o takom aspekte

rozhodovania súdu (hlasovaní senátu), na ktorom zo zákona nemá možnosť byť prítomný. Toto zákonné ustanovenie umožňuje účastníkovi konania nielen oboznámiť sa s tým, či jeho postoj, ktorý v konaní zaujímal bol prijatý, či odmietnutý jednomyselne alebo či nie je ani pri posudzovaní jednotlivými členmi senátu na posudzovanú vec zhoda. Umožňuje účastníkovi konania v opravných prostriedkoch, či už riadnych alebo mimoriadnych a vo vyjadreniach k nim, touto skutočnosťou argumentovať. Zakotvením povinnosti uviesť výsledok hlasovania v rozhodnutí senátu sa uvedenie takéhoto výsledku stalo súčasťou práva na spravodlivé súdne konania podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrana ľudských práv a základných slobôd a konania v súlade podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky.“

Vychádzajúc z uvedeného sťažovateľka v postupe a výslednom rozhodnutí krajského súdu vidí porušenie svojich základných práv zaručených čl. 46 ods. 1 a čl. 19 ods. 2 a čl. 41 ods. 1 ústavy a práv podľa čl. 6 ods. 1 a čl. 8 ods. 1 dohovoru a podľa čl. 3 ods. 2 a čl. 16 ods. 1 Dohovoru o právach dieťaťa.

Na základe argumentácie prezentovanej v sťažnosti v jej závere sťažovateľka navrhuje, aby ústavný súd rozhodol nálezom, ktorým by vyslovil porušenie jej základných práv zaručených čl. 46 ods. 1, čl. 19 ods. 2 a čl. 41 ods. 1 ústavy, práv zaručených čl. 6 ods. 1 a čl. 8 ods. 1 dohovoru a čl. 3 ods. 2 a čl. 16 ods. 1 Dohovoru o právach dieťaťa uznesením krajského súdu sp. zn. 5 Co/175/2013 z 10. apríla 2013, uvedené uznesenie zrušil a vrátil vec krajskému súdu na nové konanie a rozhodnutie a priznal jej tiež náhradu trov právneho zastúpenia.

II.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Ústavný súd podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) každý návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa.

Pri predbežnom prerokovaní každého návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v ustanovení § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia návrhy vo veciach, na prerokovanie ktorých nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú zákonom predpísané náležitosti, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene alebo návrhy zjavne neopodstatnené môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť bez ústneho pojednávania.

Podľa ustanovení § 53 ods. 1 zákona o ústavnom súde sťažnosť nie je prípustná, ak sťažovateľ nevyčerpal opravné prostriedky alebo iné právne prostriedky, ktoré mu zákon na ochranu jeho základných práv alebo slobôd účinne poskytuje a na ktorých použitie je sťažovateľ oprávnený podľa osobitných predpisov.

Predmetom sťažnosti je namietaná neústavnosť, ako aj namietané porušenie práv garantovaných medzinárodnými dohovormi, a to rozhodnutím krajského súdu potvrdzujúcim vecnú správnosť prvostupňového rozhodnutia, ktorým bolo zrušené predbežné opatrenie pôvodne nariadené na základe návrhu sťažovateľky.

Podľa § 102 ods. 1 zákona č. 99/1963 Zb. Občiansky súdny poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej aj „OSP“) ak treba po začatí konania dočasne upraviť pomery účastníkov alebo zabezpečiť dôkaz, pretože je obava, že neskoršie ho nebude možné vykonať alebo len s veľkými ťažkosťami, súd na návrh neodkladne vydá predbežné opatrenie alebo zabezpečí dôkaz. Predpoklady na nariadenie predbežného opatrenia, jeho dôsledky a spôsob zániku upravujú ustanovenia § 74 až § 77 OSP.

Predbežné opatrenie je jedným zo zabezpečovacích inštitútov civilného procesu, ktorého zabezpečovacia funkcia má za cieľ dočasnou úpravou eliminovať nepriaznivé následky, ktoré by mohli pred začatím konania alebo v jeho priebehu nastať. Dočasnosť tohto opatrenia ako jeho základný znak znamená, že nejde o konečnú a definitívnu úpravu vzťahov medzi subjektmi. Nariadením predbežného opatrenia nezískava jeden z účastníkov práva, o ktorých sa má rozhodnúť až v budúcnosti, ale sa ním len dočasne upravuje určitý okruh vzťahov.

Z citovaného čl. 127 ods. 1 ústavy vyplýva, že právomoc ústavného súdu poskytnúť ochranu základným právam a slobodám sa uplatňuje na princípe subsidiarity, podľa ktorého ústavný súd poskytuje uvedenú ochranu iba vtedy, ak ju neposkytujú všeobecné súdy.

Ústavný súd už vo viacerých svojich doterajších rozhodnutiach v podobných súvislostiach vyslovil názor, že rozhodnutím o nariadení predbežného opatrenia, resp. rozhodnutím o zrušení nariadeného predbežného opatrenia vydaným v rámci občianskoprávneho konania, môže súd porušiť základné právo alebo slobodu účastníka súdneho konania, avšak takéto porušenie by sa mohlo stať predmetom konania podľa čl. 127 ods. 1 ústavy len vtedy, ak by mu nebolo možné poskytnúť ochranu prostredníctvom účinného právneho prostriedku nápravy dostupného účastníkovi konania pred všeobecnými súdmi (princíp subsidiarity) (III. ÚS 281/07).

Ústavný súd sa preto pri predbežnom prerokovaní sťažnosti zaoberal určením miesta a postavenia predbežného opatrenia, ako aj existenciou účinných právnych prostriedkov nápravy v prípade, ak sa ten, koho sa rozhodnutie o predbežnom opatrení dotýka, domnieva (tvrdí), že došlo k porušeniu niektorého z jeho základných práv alebo slobôd.

Podľa právneho názoru ústavného súdu rozhodovanie o návrhu na predbežné opatrenie, resp. o návrhu na zrušenie nariadeného predbežného opatrenia možno predovšetkým považovať za súčasť základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy. Predpokladom pre záver o porušení základných práv a slobôd je však také porušenie, ktoré nie je napravitel'né alebo odstránitel'né činnosťou všeobecného súdu pred začatím konania alebo v konaní o veci samej (§ 74 a nasl. OSP) (obdobne I. ÚS 46/00).

Sťažovateľka (podobne ako hociktorý iný účastník občianskeho súdneho konania) musí byť pripravená na to, že pomery účastníkov konania sa môžu nielen dočasne upraviť predbežným opatrením, ale toto môže byť aj počas konania vo veci samej zrušené. Aj v prípade zrušenia nariadeného predbežného opatrenia je garantované právo dotknutého účastníka konania na konečnú, definitívnu ochranu poskytovanú súdom rozsudkom vo veci samej. Zrušenie nariadeného predbežného opatrenia v žiadnom prípade nevyučuje, aby všeobecný súd poskytol v konečnom dôsledku ochranu právam, porušenie ktorých sťažovateľka namieta.

Reflektujúc na uvedené východiská ústavný súd konštatuje, že realizácia inštitútu predbežného opatrenia ako zabezpečovacieho prostriedku v civilnom procese nemôže sama osebe opodstatniť záver o porušení práva fyzickej osoby alebo právnickej osoby vyplývajúceho z ústavy alebo dohovoru, pretože zákon poskytuje účastníkovi, proti ktorému smeruje výrok rozhodnutia o predbežnom opatrení, primeranú a efektívnu ochranu pred prípadným neopodstatneným a nezákonným obsahom takéhoto rozhodnutia aj počas konania vo veci samej. Keďže teda túto ochranu považuje ústavný súd jednak za účinnú a jednak za dostupnú, účastník súdneho konania sa jej preto nemôže súčasne dovolávať aj prostredníctvom sťažnosti pred ústavným súdom (*mutatis mutandis* II. ÚS 37/00, I. ÚS 46/00, I. ÚS 148/03, I. ÚS 49/07, III. ÚS 281/07).

Na druhej strane však treba pripustiť, že ústavný súd už v rámci svojej rozhodovacej činnosti pristúpil k preskúmaniu niektorých rozhodnutí o predbežných opatreniach, zásadne však išlo o ojedinelé prípady charakterizované výnimočnými okolnosťami veci. V tejto súvislosti ústavný súd judikoval, že zasiahnuť do rozhodnutí všeobecných súdov o predbežných opatreniach môže iba za predpokladu, že by takýmto rozhodnutím všeobecného súdu došlo k procesnému excesu, ktorý by zakladal zjavný rozpor s princípmi spravodlivého procesu majúci charakter svojvôle (obdobne III. ÚS 169/2010, III. ÚS 281/07).

Ústavný súd je toho názoru, že sťažovateľkou namietané rozhodnutie krajského súdu takéto známky zjavnej svojvôle nejaví, pretože jeho závery vychádzajú z logickej úvahy opierajúcej sa o dostatočne náležité odôvodnenie.

V danom prípade teda ústavný súd zistil, že nie je daná jeho právomoc na prerokovanie veci sťažovateľky, pretože ochranu jej právam ako účastníka konania poskytuje občianskoprávny (všeobecný) súd v dotknutom konaní, a to prostredníctvom účinného a dostupného právneho prostriedku nápravy podľa Občianskeho súdneho poriadku. Z uvedených dôvodov rozhodol ústavný súd o odmietnutí sťažnosti sťažovateľky pre nedostatok právomoci na jej prerokovanie.

Pokiaľ ide o námietku sťažovateľky týkajúcu sa nedostatku obsahu posudzovaného uznesenia v kontexte ustanovenia § 3 ods. 9 zákona č. 757/2004 Z. z. o súdoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov (absencia údaje o výsledku hlasovania, a to uvedením pomeru hlasov), ústavný súd poukazuje na ustanovenie § 164 OSP v spojení s § 167 ods. 2 OSP, z ktorých vyplýva, že súd kedykoľvek aj bez návrhu opraví v uznesení chyby v písaní a počítaní, ako aj iné zrejme nesprávosti. O návrhu na opravu súd rozhodne do 30 dní od jeho podania. O oprave vydá opravné uznesenie, ktoré doručí účastníkom. Inštitút opravy súdneho rozhodnutia tak predstavuje právny prostriedok, ktorý zákon sťažovateľke účinne poskytuje na ochranu jej základného práva. Ústavný súd preto prezentovanú sťažnostnú námietku sťažovateľky vyhodnotil ako nedôvodnú a v tejto časti sťažnosť odmietol ako zjavne neopodstatnenú.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 18. marca 2014